

Крађом српског правила језике за нове државе!

2. јуна 2020.

**Наш књижевни говор отели они који су после распада СФРЈ хтели “своје границе”.
Црногорци, Бошњаци и Хрвати стално присвајају нашу баштину.**

Црногорци додали српском три непостојећа гласа и направили свој језик

Српски језик присвојили су сви у региону којима је било потребно да постану „своји“. То што се десило са српским књижевним језиком раритет је у планетарним оквирима. На простору између Бугарске и Македоније, на истоку, и Словеније, на западу, данас **имамо један „лингвистички“ и више „политичких“ језика. Лингвистички је српски, а политички су црногорски, босански и хрватски језик.**

Познати српски лингвисти овако одговарају на питање које је старо колико и политичка трвења на овим просторима – ко све, и зашто, покушава да очерупа наш језик и преко њега се домогне „свог“ књижевног језика?

– „Отимање“ о српски језик може се посматрати на два равнима.

Прво, српски књижевни језик својатају и према својим потребама именују они који су после распада СФР Југославије основали националне државе, а који су се у овој земљи служили стандардним језиком заснованим на српским новоштокавским говорима екавског и ијекавског изговора, чију је кодификацију извршио Вук Стефановић Караџић половином 19. века. Државно заједништво у 20. веку пратио је и назив језика српскохрватски. Познато је да је овај језик имао улогу стандардног језика у четири републике: **Србији, Хрватској, Босни и Херцеговини и Црној Гори** – појашњава, за „Новости“, др Марина Спасојевић, научни сарадник Института за српски језик САНУ, која се бави проучавањем савременог српског језика.

Као друго, наводи др Марина Спасојевић, српске народне говоре присвајају и прикључују сопственој дијалекатској карти суседи, што су пре више од пола века **чинили Хрвати**, и ове млађе нације, а сада читамо да **то чине поново и Бугари**. Разлози су увек исти, политичке природе.

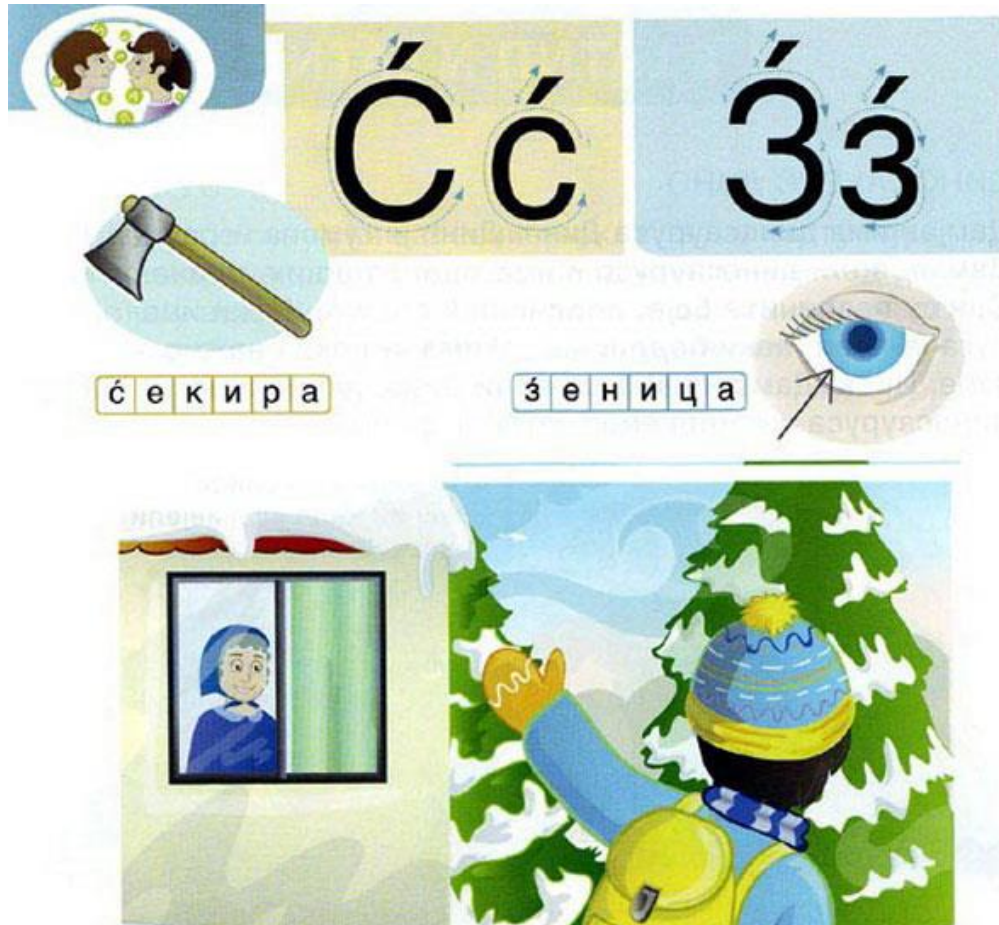

Фото: В. К.

Истовремено, да би српски језик учинили својим и да би он што мање личио сам на себе, народи у региону прибегавају вештачким изменама, па су **тако Црногорци додали три непостојећа гласа и направили црногорски језик, а Бошњаци у Санџаку убацили турцизме и добили босански језик.**

Др Марина Спасојевић објашњава:

– Реч је о политичким језицима који су настали декретом, односно преименовањем српског језичког стандарда, уз минималне измене, употребом атрибута од назива нације која жели да свој идентитет потврди и језиком као националним и симболичким обележјем. Лингвистичких разлога за њихов настанак нема. Наиме, муслиманима, који су статус нације добили после Другог светског рата, а после распада СФРЈ преименовали се у Бошњаке, Дејтонско-париски споразум с краја 1995. године омогућио је да имају свој језички идиом. Они су га назвали „босанским језиком“. То је у српском језику **неприхватљив термин**, јер упућује на географски и историјски контекст (босанске планине, босанска држава).

Др Марина Спасојевић

Босански језик био би, објашњава др Спасојевић, језик босанског народа, али таквог националног ентитета нема (Босанац је онај који живи у Босни – географско одређење). Само се може за тај језик користити назив бошњачки, што је настало према називу националног ентитета, дакле, реч је о језику Бошњака.

Она даље наводи да су турцизми, односно било које стране речи, резултат културолошких утицаја, и Бошњаци посежу за њима, и неким кроатизмима, да би се на тај начин разликовали, пошто већ не могу у акценатском, падежном систему и сл.

– Али, то им не може обезбедити статус посебног језика, сем на симболичком плану – наглашава ова научница.

Безмало две деценије касније, распадом државне заједнице Србија и Црна Гора, и ту се јавио порив за језиком који у основи има национално име – црногорским језиком.

– Убацавање нових словних ознака у алфавет не чини нешто новим језиком – каже др Марина Спасојевић. – Треба само подсетити на то да се гласови за које они користе те знаке чују и са ове стране границе, будући да је реч о једном дијалекту – зетско-јужнорашком – а један од њих познају сви српски ијекавски говори: онај који настаје тзв. ијекавским јотовањем гласа с (седи : сједи : ћеди). Дакле, не постоји неки црногорски језик другачији од српског, ни као народни ни као књижевни језик.

И проф. др Слободан Реметић оцењује да су преименовањем језика који је, за потребе српског народа и његове културе, половином 19. века кодификовао самоуки Вук из Тршића, добијени такозвани босански и такозвани црногорски језик.

– Јуриша се на све српско, присваја се српска писана и усмена баштина, фалсификатима се од српског брзописа, који је на босански двор из Србије пренео Твртко Котроманић, ствара и тобожња „босанчица“ и много тога сличног и још горег – упозорава проф. Реметић.

Проф. др Слободан Реметић

Када је о језику и „језицима“ реч, на исти тас, по мерилима струке, са тзв. босанским и црногорским иде и хрватски књижевни језик.

Проф. Реметић цитира чувеног лингвисту Павла Ивића, који је рекао:

– **Хрватски књижевни језик је настао „најјачим политичким потезом који је грађански Загреб икад повукао“, односно прихватањем вуковског типа језика.**

Реметић подсећа и на то да су чувени хрватски лингвисти с краја 19. и почетка 20. века говорили о томе.

– У предговорима њихових књига које се баве правописом и граматиком и у речницима, изричито се каже да је све рађено **по Вуку и Даничићу**, да се правопис зове „хрватски“ само зато што га је писао Хрват. А велики хрватски лингвиста Томо Маретић навео је да је примере за своју граматiku узимао „из дјела писанијех најбољим књижевним језиком“, дакле од Вука, те да је „Вук Стефановић Караџић до данас први наш писац што се тиче правилна и добра језика“ и он је „за књижевни језик оно што је Цицерон био и јест за књижевни латински језик“ – истиче Реметић.

Он, даље, каже да је званични Загреб, завршивши посао и, између осталог, окупивши већину католика штокаваца у хрватску нацију, „окренуо лист“, па се, када је реч о кодификовању књижевног језика, пише о двама међусобно „неовисним процесима“ у Хрватској и Србији и томе слично.

– Писано је у више наврата да су Хрвати у овоме домену пример понашања оних који се ничега не стиде, а да се Бошњаци владају по кодексу оне народне, а Андрићевим пером овековечене изреке, „Добра вакта ко образа нема“ – каже Реметић.

Коментаришући најновији покушај присвајања српског језика, у коме Бугарска академија тврди да говори на југу Србије имају бугарски корен, др Марина Спасојевић наводи да говори на југу Србије припадају призренско-тимочком дијалекту српског језика, и то су старији штокавски говори.

Они су, појашњава др Спасојевић, из угла историјске дијалектологије веома специфични, јер је то област која је најраније потпала под турску власт, и њихов развој је заустављен, те није ишао у правцу у ком су ишли косовско-ресавски говори, те чува многобројне архаизме на свим нивоима:

– То су без икакве сумње српски говори, што се може показати поређењем гласовног система, морфолошког глаголског система итд.

Српски службени језик од 1834.

Године 1834, 28. маја, у Кнежевини Србији уведен је српски језик као службени језик у преписци с турским окупационим властима. До тада је она вођена искључиво на турском језику. Кнез Милош Обреновић вратио је тада једно писмо турског везира са поруком: „Ево вам шаљем писмо натраг са препоруком да га отворите и на српски преведете, па да ми га онда пошаљете.“ Од тада је преписка вођена на српском.

Чека се и јединствени буквар

Проф. др Слободан Реметић подсећа на то да већ годинама чекамо да у званичну процедуру уђе давно припремљени Нацрт закона о употреби језика и писма, а чекамо и најављену декларацију о опстанку српског народа, где би језику и писму требало да припадне важно место. Недавно су ресорна министарства Србије и Српске потписала Повељу о српском културном простору.

– **Надамо се и јединственом буквару за сву српску децу, али све некако иде много споро, или уопште не иде** – закључује Реметић.

Љиљана Бегенишић, *Новости*